

De hete hangijzers

Voor het eerst in ruim veertien jaar zit het kabinet haar volledige vier jaar uit en hebben we weer ‘normale’ verkiezingen. Wat zijn de overheersende thema’s die spelen en waarin kunt u met uw stem het verschil maken?

Marjolein Koster

Hoewel de algemene beschouwingen bedoeld zijn om de Rijksbegroting te bespreken, was het afgelopen jaar ook duidelijk de start van de campagne voor veel politieke partijen. Dat is dan ook het ideale moment om te profileren. Sindsdien wordt er van alles uit de kast getrokken om de kiezers binnen te halen. In de aanloop naar 15 maart 2017 gaan de partijleiders nog veel debatteren en de kans is groot dat de volgende onderwerpen daar in aan bod komen.

Zorg

Iedereen is het ermee eens: zorg is belangrijk. Uit onderzoek van Ipsos blijkt zelfs dat maar liefst 50% van de kiezers dit thema bovenaan hun lijstje zet. De zorg moet vooral betaalbaar blijven. Of weer worden, want ondanks dat het omstreden eigen risico gelijk bleef, steeg de premie voor 2017 meer dan de jaren daarvoor.

De politieke partijen zijn het met de kiezer eens. Op verschillende manieren willen ze allemaal goede en betaalbare zorg voor Nederland. De SP is een groot verdediger van het Nationaal Zorgfonds. Dit nieuwe stelsel vervangt de zorgverzekeraars en er is geen

De zorg moet vooral betaalbaar blijven

eigen risico meer. Er is veel kritiek vanuit andere partijen. Het stelsel zou niet betaalbaar zijn. GroenLinks zet vooral in op het aanpakken van zorgbestuurders, CDA

wil de marktwerking inperken, de ChristenUnie onderscheidt zich door zich duidelijk in te zetten voor (eenzame) ouderen en ook de SGP wil een samenleving waarin we meer naar elkaar omzien en wil daarom mantelzorgers en vrijwilligers steunen. D66 pleit voor meer transparantie in de financiën zodat patiënten betere afwegingen kunnen maken.

Immigratie

Hoewel de immigratie in 2016 sterk is afgenomen, blijft het een thema waar Nederland verdeeld op reageert. Dat komt vooral doordat immigratie vaak in verband wordt gebracht met veiligheid en terrorisme. Aanslagen komen fysiek steeds dichterbij, wat bij veel mensen het gevoel veroorzaakt dat ook Nederland binnenkort aan de beurt is.

Immigratie blijft een thema waar Nederland verdeeld op reageert

Ook de rol van de EU staat hierbij ter discussie. Zo wil de VVD meer autonomie op het gebied van immigratie en zo min mogelijk economische vluchtelingen. De PVV wil de grenzen sluiten voor arbeidsmigranten uit een aantal Oost-Europese landen en voor migranten uit islamitische landen. Vrijwel alle andere partijen vinden het belangrijk Europese regels te volgen en vluchtelingen op te vangen. De SP wil daarnaast de opvang in de regio

versterken, CDA wil een ontheemdenstatus met minder rechten en ook de SGP wil kijken of het mogelijk is vluchtelingen na een aantal jaar terug te sturen. D66, GroenLinks en de ChristenUnie geven immigranten dezelfde rechten als Nederlanders en willen dat de integratie sneller begint.

Milieu

Op de klimaatop in Parijs in 2015 tekenden 195 landen een nieuw klimaatverdrag dat de uitstoot van broeikasgassen moet terugdringen. Ook Nederland ging akkoord, wat betekent dat de regering haar beleid flink moet aanpassen om de doelen van dit akkoord te behalen.

GroenLinks en PvdA presenteerden al voor de klimaatop een eigen klimaatwet. Zij willen een CO₂-reductie van 95% door volledig duurzame energievoorziening in 2050. De wet legt juridisch tussentijdse doelen vast om het einddoel te waarborgen. Het is tot nu toe nog niet gelukt de wet door de

Tweede Kamer te krijgen. Wel hebben D66, de SP en de ChristenUnie hun handtekening aan het voorstel toegevoegd. CDA, VVD en de PVV staan afwijzend tegenover de wet. Ze vinden het plan niet realistisch en denken dat het eindresultaat negatief uitpakt voor Nederland, vanwege een relatief grote investering ten opzichte van andere landen.

Democratie

2017 heeft een recordaantal van 81 geregistreerde partijen voor de Tweede Kamerverkiezingen. Een aantal partijen zijn ontstaan vanuit afsplitsingen van andere partijen, zoals DENK, VNL en Nieuwe Wegen (Jacques Monash). Andere partijen melden zich vanuit onvrede over de Europese Unie

en veel partijen vertegenwoordigen een bepaalde groep of zetten zich in voor een specifiek thema. Wat deze partijen met elkaar gemeen hebben is dat ze zich onvoldoende gehoord voelen.

Ons huidige kiesstelsel is bijna 100 jaar oud en ook de huidige politiek vindt het

tijd voor verandering. Een staatscommissie kijkt momenteel naar de mogelijkheden voor hervorming. Ondertussen meldt vrijwel ieder partijprogramma dat de burger meer zeggenschap moet krijgen. D66 is groot geworden met haar visie op democratie. Zij zijn vooral voor een raadgevend referendum, terwijl bijvoorbeeld 50PLUS en de PVV bindende referenda wil. De nieuwe partij GeenPeil wil zelfs een directe democratie waarin de leden van de partij bepalen wat de eventuele vertegenwoordigers in de kamer gaan stemmen. Het CDA wil een districtenstelsel, waardoor een politicus zich meer verbonden voelt met zijn achterban en de ChristenUnie stelt voor dat een kabinet niet meer kan vallen.

Onderwijs, economie en bonnetjes

Natuurlijk houdt het hier niet op en is er nog veel meer te overwegen. Onderwijs en pensioenen zijn altijd belangrijke thema's. Net als economie, alhoewel dat wel minder vaak genoemd wordt door de kiezer dan in voorgaande jaren. En dan

is er nog de bonnetjesaffaire op het ministerie van Veiligheid en Justitie. Na minister Opstelten, staatssecretaris Fred Teeven en Kamervoorzitter Anouchka van Miltenburg was Ard van der Steur in januari de vierde VVD'er die vanwege een ooit gemaakte deal met een drugs crimineel de Kamer verliet. Voor de zoveelste keer ligt deze regeringspartij onder

vuur en vlak voor de verkiezingen kan dat van grote invloed zijn. Er is veel kritiek op minister-president Mark Rutte, wat een nieuw kabinet onder zijn leiding in de weg zou kunnen staan.

Zoals de bonnetjesaffaire laat zien: alles kan op het laatste moment nog veranderen. De campagnes hebben als ik dit schrijf nog niet hun hoogtepunt bereikt en de grote televisiedebatten moeten nog komen. Een sterke debater kan dan soms ineens een onderwerp naar de voorgrond trekken en een lijsttrekker met een slecht of onvoorbereid verhaal zal dat direct merken door verlies in de peilingen. Uiteindelijk zijn we zelf als burger verantwoordelijk voor de uitslag van de verkiezingen. Kiest u voor de vorm of voor de inhoud? Op naar 15 maart 2017.

Marjolein Koster is journalist en schrijft o.a. over politiek, buitenland en ontwikkelingssamenwerking.

Zie www.marjoleinkoster.nl.